

עניי הכהן

פרשת ניצבים ♦ 36

תורת הכהן

מחידושי רבינו על הפרשה

כיצד לגלות את ריח גן העדן החבוי בתוכך?

שגם הלכלוך הקשה ביותר אינו משנה את טיב הבד.

עבודתו הקדושה של ה"כובס" בעבודת ה' היא לדעת להפריד בין היהודי לבין עטיפותיו, ולהאמין בכח הניקוי והזיכוי. בעל תשובה שזוכה ל"כביסה" נכונה, מגלה שכל השנים בהן היה רחוק, היתה נשמתו כמהה ושמורה תחת אותם בגדים צואים, מחכה לרגע שבו יוסר הלואי ותשוב להאיר.

הצמיחה מתוך השורש

בספר תהלים נאמר: "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה". פסוק זה נאמר על כל יהודי ויהודי, שהרי "ועמך כולם צדיקים".

חכמי המוסר והחסידות ביארו את הדמיון לארז: הארז, אף אם נגדע ונקצץ, כוחו בשורשיו, והוא חוזר וצומח מחדש. כך גם היהודי, גם אם עבר עליו מה שעבר, ונדמה היה כי נגדע קרנו ופסקה חיותו הרוחנית, הרי שברגע אחד של תשובה, ברגע אחד שבו הוא מתחבר מחדש לשורש הנשמה שלא נפגם מעולם, הוא צומח מחדש בכל תוקפו.

ההבנה שהחטא הוא רק "בגד" מעניקה לאדם את האומץ והתקווה. אם החטא היה משנה את המהות, לא היתה דרך חזרה. אך כיון שהחטא הוא לבוש בלבד, הרי שהדרך פתוחה לפני כל אדם, בכל מצב, לשוב אל ביתו, אל עצמו, ואל אלוקיו, מתוך שמחה ובטחון בטהרה המוחלטת הממתנה להתגלות.

יצחק אבינו הריח בבוגדים הללו ריח גן עדן. ויש לשאול: כיצד ניתן להריח ריח גן עדן במי שבוגד בעמו ובאלוקיו?

אלא שביארו המפרשים, כי הבחירה במילה "בגדים" כרמז ל"בוגדים" אינה מקרית. הבגד הוא דבר חיצוני לאדם; הוא מכסה אותו, מקיף אותו, אך אינו חלק ממעשיו או מבשרו. כך היא הבגידה בישראל, היא בחיצוניות בלבד. החטא אינו חודר אל עצם הנשמה. הנשמה כשלעצמה נשארת בטהרה, ורק הלבושים החיצוניים, הם המעשים, מתלכלכים.

כאשר יהודי שב בתשובה, הוא אינו משנה את מהותו, אלא פשוט פושט את לבושו המלוכלכים, ואז מאליו חוזר ומתגלה 'ריח גן עדן' המקורי שתמיד היה שם, חבוי תחת הבגידה החיצונית.

עבודת הכביסה

מכאן נבין את המושג של "כביסת בגדים" המופיע בתורה לאחר היטמאות. הטומאה נתפסת ככתם על הבגד ולא כחולי בנפש פנימה. על כן אמר דוד המלך בתהלים: "הרב כבסני מעוונתי", ובקשה זו אינה רק בקשת סליחה, אלא הצהרה על הבנת המציאות: רבונו של עולם, העוון שלי הוא רק לכלוך חיצוני, אנא כבס אותי והחזר אותי ללובן המקורי שלי.

זהו גם סוד המעשה המובא במסכת כתובות (קג:), על "הוא כובס" שהיה מזומן לחיי העולם הבא בפטירתו של רבי הקדוש. הכובס הוא זה שיוודע

ראשית התשובה - הכרת המעלה

בבואנו לדון בדרכי התשובה ובנתיבות השבים אל ה', עלינו להקדים ולהניח אבן פינה יסודית, שבלעדיה כל בני התשובה עלול להיות רעוע.

טעות נפוצה היא לחשוב שראשיתה של התשובה היא ההתפלשות בעפר וההתבוננות בשפלות המעשים. אולם התורה מלמדת אותנו סדר הפוך: ראשית התשובה היא דעת האדם את מעלתו העצומה. רק מתוך הכרה ברוממות הנשמה, בחשיבותה ובקדושתה, יכול האדם להגיע לידי צער אמיתי על חטאיו. שכן, כל זמן שאין האדם מכיר בערך עצמו, אין חטאיו נחשבים בעיניו כסתירה למהותו. אך כאשר הוא משכיל להבין כי נשמתו היא "חלק אלוה ממעל", אזי הוא מתבונן ורואה עד כמה מעשיו הלקויים עומדים בניגוד משווע למי שהוא באמת.

זהו היסוד לכל בעל תשובה: דע את מעלתך, וממנה תבין את עומק נפילתך.

ריח גן עדן

עומק נפלא זה רמזו לנו חז"ל בפרשת הברכות שקיבל יעקב אבינו מיצחק. נאמר שם: "וירח את ריח בגדיו ויברכהו", ואמרו חז"ל (סנהדרין לז.) אל תקרי "בגדיו" אלא "בוגדיו", אלו רשעי ישראל, כגון יוסף משיטא ויקום איש צרורות.

'מזקיפי הנחשים' בהודו

נוראים. "הודו" כנגד כ"ו דורות של תוהו. המילה "כוש" מתחלקת לשנים: האותיות כ"ו, המרמזות לשם הוי"ה ברוך הוא, והאות ש'. האות ש' רומזת ל"שושנה" שיש בה י"ג עליון, כפי שמבואר בספר הזוהר. שושנה זו היא כנסת ישראל, והיא מרמזת ל"ג מידות הרחמים.

נמצא שבמילה "כוש" חבוי הסוד של המתקת הדינים: חיבור שם הוי"ה עם י"ג מידות הרחמים. הקשר העמוק למגילה הוא ש"מרדכי ואסתר" עולה בגימטריא י"ג פעמים "ויעבר" [התיבה הפותחת את י"ג מידות הרחמים: "ויעבר ה' על פניו"]. אם כן, "מהודו ועד כוש" מסמל את המעבר מאלפיים שנות תוהו [הודו] אל אלפיים שנות תורה [כוש], שבהן מתגלה כח הכפרה והרחמים על ידי התורה וי"ג מידותיה.

ריח התורה מבטל את ארס הנחש

הגמרא במסכת שבת (פח:) אומרת שכל דיבור שיצא מפי הקב"ה מילא את העולם בשמים. כששאלו לאן הלך הדיבור הראשון כשיצא השני, נאמר "שפתותיו שושנים נוטפות מור עבר", אל תקרי שושנים אלא "ששונים".

זהו עומק התיקון: השושנה, שהיא הש' של "כוש", היא השמחה של התורה. והריח הטוב של הבשמים במתן תורה בא לבטל את הריח הרע והארס של הנחש.

מזקיפי הנחשים בהודו, בנגינתם המפחידה והמופלאה, מזכירים לנו כי בעומק הגלות ובשיא הסכנה, אם רק נדע לאחוז בניגון הנכון, בשירת ה"הודו" ובדבקות בשם הוי"ה וי"ג מידותיו, נוכל להפוך את הנחש למשיח.

שלא אמר שירה על הניסים שעשית לו תעשהו משיח?."

חזקיהו אמנם אמר "ונגינותי ננגן על בית ה'", אך חסר היה לו הניגון הספציפי המסוגל להכניע את ה"נחש".

הניגון הוא זה שמסוגל לעמוד מול ארס הנחש, להזקיפו ולהפכו לכלי שרת לקדושה. ומכיון שחזקיהו לא השלים את כח הניגון אל מול הנחש, נסתתמה המ"ם של "לסרבה המשרה" ולא זכינו לגאולה שלמה באותה שעה.

"הודו" - כ"ו דורות של תהו

כאשר נשאל רבינו מדוע השתלשל דבר זה דווקא בארץ "הודו", פתח בביאור נפלא על ספר תהלים. בספר תהלים מופיעה התיבה "הודו" כ"ו פעמים, והם כנגד כ"ו דורות שעברו מבריאת העולם ועד מתן תורה. דורות אלו מכונים 'אלפיים תוהו', ובהם לא היתה תורה בעולם אלא רק חסד ה' המקיים את הבריה.

זמן ה"תוהו" הוא המקום שבו הנחש שולט, שם נמצא הארס והפירוד. אנו אומרים בכל יום "הודו לה' קראו בשמו", ובשבת קודש אומרים את כ"ו ה"הודו" בפרק קל"ו.

כח ה"הודו" הוא כח ההודאה המבטל את כח הנחש. לכן ב"הודו" הגשמית נשתייר זכר לאותה עבודה רוחנית של הזקפת הנחש על ידי ניגון, רמז לכך שבמקום התוהו, שם צריך לגלות את המשיח דרך הניגון וההודאה.

מהודו ועד כוש - חיבור הדין והרחמים

במגילת אסתר נאמר "מהודו ועד כוש", ורבינו שליט"א רמז בזה סודות

יסוד גדול לימדנו רבותינו, שאין לך דבר המתרחש בעולם הזה התחתון, שאין לו שורש וסיבה בעולמות העליונים.

לפני חודשים מספר, עמדנו לפני מרן החד"ה קוק שליט"א, והצגנו לפניו את תופעת "מזקיפי הנחשים" המפורסמת במדינת הודו. שם, בלב השווקים, יושבים אנשים אל מול נחשים מהמסוכנים שבתבל, וכוחם רב להם להזקיף את הנחש ולהכפיפו לרצונם באמצעות ניגון חליל בלבד.

"פחד נורא הוא זה", הפטיר רבינו שליט"א בקול רועד, "הרי נחש זה כוחו רב להמית אדם בהכשה אחת תוך דקות ספורות. איזו אימה היא זו, לעמוד ולנגן אל מול פני המוות המזוקק. הרי אם יפסיק המנגן את ניגונו ולו לרגע קט, מיד יתעורר יצר ההרס של הנחש והוא יהרגנו נפש".

מתוך חרדת הקודש הזו, החל רבינו לדלות פנינים ממעמקי ים התורה, לבאר את הרמז הרוחני הטמון באותו נחש המכונה "קובר".

נחש ומשיח

העמיק רבינו לבאר, כי השורש הפנימי של התופעה נעוץ בגימטריא הידועה: "נחש" הוא בגימטריא "משיח". הרי לנו רמז מפורש כי כוחו של המשיח הוא לתקן את חטאו של נחש הקדמוני, להפוך את הארס הממית לחיים נצחיים. תיקון זה נעשה דווקא על ידי כח השירה והניגון.

דבר זה משליך אור חדש על דברי חז"ל (סנהדרין צד:) בענין חזקיהו המלך. ביקש הקב"ה לעשות את חזקיהו משיח, אלא שבאה מידת הדין וקטרגה: "דוד שאמר כמה שירות ותשבחות לא עשיתו משיח, וחזקיהו

נתרם לזכות ולבריאות הגוף והנפש של שרה אפרת בת רחל שתזכה לרוב שפע וברכה. בהוקרה, כל הילדים